

1981, 11. února – Sdělení VONS č. 232 „Případ Jiřího Černegy“ o uvěznění Jiřího Černegy, jeho trestním stíhání pro trestný čin hanobení republiky a jejího představitele a o odsouzení pro tento trestný čin Okresním soudem v Klatovech k nepodmíněnému trestu odnětí svobody.¹

Dne 3. 11. 1980 byl vzat do vazby a obviněn z trestného činu podle § 103 (hanobení republiky a jejího představitele) signatář Charty 77, dělník Jiří Černega, nar. 16. 8. 1956, bytem Tábořská 273/III, Sušice.² Trestného činu se měl podle obžaloby dopustit tím, že při oslavě, na kterou byl pozván svými přáteli do klubovny SSM v obci Drslavice poblíž Klatov, sundal ze zdi obraz prezidenta republiky a za pronášení určitých hanobících výroků se s tímto obrazem nechal vyfotografovat.³ Dne 27. 1. 1981 se konalo hlavní přelíčení u Okresního soudu v Klatovech. Senátu předsedala JUDr. Ludmila Lišková.⁴

Jiří Černega v průběhu hlavního líčení vypověděl, že obraz prezidenta republiky ze zdi nesundal, vyfotografován že s ním byl celkem dvakrát, přičemž nechtěl nikoho hanobit. Poprvé se s obrazem nechali vyfotografovat další dva účastníci svatby, druhá fotografie zachycovala všechny účastníky oslavy. Jiří Černega byl s obrazem v popředí. Co při fotografování dělali ostatní, nevěděl, neboť stáli za ním. Žádné hanlivé výroky přitom nepronášel ani neslyšel.

Svědék Bořánek⁵ vypověděl, že obraz ze zdi sundal on. Oba snímky vyfotografoval také on. Nic hanlivého v tom neshledával a žádné výroky neslyšel. Svědek Binia⁶ vypověděl, že se nechal vyfotografovat v obou případech. Nic hanlivého v tomto počínání nespatořoval. Při druhém fotografování slyšel zezadu: „Vyfoť se s námi, když nás tak dobře živíš.“ Je tedy zcela patrné, že výrok nepronesl obžalovaný. Po tomto zjištění se soud o autorství výroku přestal zajímat... Svědek Švarc⁷ vypovídal v podstatě stejně jako Binia.

Prokurátor však v závěrečné řeči měl za to, že skutková podstata trestného činu byla prokázána, zdůraznil společenskou nebezpečnost a navrhoval nepodmíněný trest v polovině zákonné trestní vazby (§ 103 má trestní sazbu až dva roky).

Soud uznal Jiřího Černegu vinným a odsoudil ho k trestu odnětí svobody v trvání šesti měsíců nepodmíněně do 1. nápravně výchovné skupiny.⁸ Jiří Černega se proti rozsudku neodvolal.

Přesahuje naši představivost, jakým způsobem může snížit vážnost prezidenta republiky skutečnost, že jeho obraz byl vyfotografován se skupinou mladých lidí – a nic jiného před soudem prokázáno nebylo. Navíc se domníváme, že všichni občané jsou si před zákonem rovni, a tudíž by obdobným paragrafem měla být chráněna důstojnost každého občana.⁹

Informace o Chartě 77, r. 4, 1981, č. 3 s. 5–6.

POZNÁMKY

- ¹ K případu Jiřího Černegy viz dále sdělení VONS č. 245, dokument č. 246.
- ² Trestní stíhání pro trestný čin hanobení republiky a jejího představitele podle § 103 tr. zák. bylo zahájeno usnesením vyšetřovatele Odboru vyšetřování StB Krajské správy SNB Plzeň npor. Václava Chalupy z 27. 10. 1980. Týž vyšetřovatel pak svým usnesením ze 3. 11. 1980 zahájil pro tento trestný čin trestní stíhání přímo J. Černegy. Téhož dne byla na Černegu usnesením krajského prokurátora v Plzni uvalena vazba. Proti tomuto usnesení si podal Černega stížnost, kterou 17. 11. 1980 zamítl Krajský soud v Plzni. Vyšetřování, v jehož rámci proběhlo i Černegovo vyšetření soudními znalci z oboru psychiatrie, bylo ukončeno 6. 12. 1980, ani poté však nebyl Černega z vazby propuštěn. Výše uvedené dokumenty jsou uloženy in: OS v Klatovech, soudní spis k případu Jiřího Černegy (spis. zn. 2 T 10/81) uložený jako příloha k rehabilitačnímu spisu, spis. zn. Rt 21/90; též in: LP, Sb. VONS, inv. č. 59, sign. I/1–3, kart. 18.
- ³ V obžalobě okresního prokurátora v Klatovech JUDr. Milana Kováře vznesené 13. 1. 1981 proti Černegovi pro trestný čin hanobení republiky a jejího představitele bylo uvedeno, že Černega „dne 13. září 1980 v klubovně SSM v Drslavicích, okr. Klatovy, za přítomnosti asi 15 osob snižoval vážnost prezidenta republiky tím, že vzal obraz prezidenta republiky a nechal se s ním jednak sám a jednak ve skupině s dalšími osobami, které byly v podnapilém sta-

vu a nevhodně oblečeny, fotografovat, přičemž byly pronášeny různé nevhodné a urážlivé výroky, blíže uvedené ve spise, tedy snižoval vážnost prezidenta republiky, čímž spáchal trestný čin hanobení republiky a jejího představitele podle § 103 trestního zákona“. OS v Klatovech, soudní spis k případu Jiřího Černegy (spis. zn. 2 T 10/81) uložený jako příloha k rehabilitačnímu spisu, spis. zn. Rt 21/90; též LP, Sb. VONS, inv. č. 59, sign. I/4, kart. 18.

- ⁴ Senát Okresního soudu v Klatovech byl složený z předsedkyně JUDr. Ludmily Liškové a soudců Ing. Miroslava Hracha a Josefa Rubáše. Jiří Černega při hlavním líčení mj. vypověděl: „Je pravda, že se neustále ztotožňuji s tím, co jsem uvedl ve své žádosti v r. 1978 o povolení vystěhování do Rakouska, kde jsem mimo jiné uvedl, že jsem signatářem Charty 77, nesouhlasím s porušováním lidských práv v ČSSR, s kulturní politikou, s perzekucí proti skupinám Plastic People a DD [správně DG] 307. Také jsem nesouhlasil se vstupem vojsk SSSR v r. 1968 a dodnes na těchto svých postojích trvám. Já se stýkám se svými známými podobného smýšlení, nejedná se o nějaké pravidelné schůze, ale o náhodná přátelská setkání. Zúčastnil jsem se několika produkcí skupiny Plastic People, hudba i texty této skupiny mě zaujaly, vím, že tato skupina byla později souzena, i když nejsem přesně informován, za jakých okolností a z jakého důvodu. Stejně je tomu tak ohledně produkce druhé jmenované skupiny. Já sám osobně nesouhlasím s tím, že někteří mí známí byli perzekuováni pro své postoje v r. 1968, např. že nemohli vykonávat zaměstnání, v kterém byli apod.“ OS v Klatovech, soudní spis k případu Jiřího Černegy (spis. zn. 2 T 10/81) uložený jako příloha k rehabilitačnímu spisu, spis. zn. Rt 21/90, protokol o hlavním líčení v trestní věci J. Černegy u Okresního soudu v Klatovech.

⁵ Celým jménem Jiří Bořánek.

⁶ Celým jménem Zdeněk Binia.

⁷ Pravděpodobně myšlen Jaroslav Švec.

⁸ Rozsudek je uložen in: OS v Klatovech, soudní spis k případu Jiřího Černegy (spis. zn. 2 T 10/81) uložený jako příloha k rehabilitačnímu spisu, spis. zn. Rt 21/90; též LP, Sb. VONS, inv. č. 59, sign. I/5, kart. 18.

⁹ O případu vypracovali Černegovi bratři Michal a Ivan podrobnou zprávu s názvem „Drslavická hostina“ datovanou 10. 11. 1980, která byla určena veřejnosti a Výboru na obranu nespravedlivě stíhaných:

„Úvodem našeho sdělení, ve kterém se obracíme na pomoc [sic] na VONS a veřejnost, chceme poznamenat, že některá klasická rčení v určitých životních situacích selhávají. Například úsloví ‚jak zaseješ, tak sklídíš‘ se pojednou promění k nepoznání. U nás totiž platí i něco jiného: ‚Sklízíš, i když jsi nezasel‘. Jistě je v tom určitý pokrok, ač velmi problematický [...].

Ale teď k věci.

Událost, o které se musíme zmínit, se odehrála v Drslavicích, malé vesničce nedaleko Klatov. Uvedeme ji proto, neboť má klíčový vztah k posouzení celé záležitosti, o které Vás chceme informovat.

Novomanželé Bořánkovi a novopečený otec Zdeněk Binia pozvali našeho bratra Jiřího na oslavu, která se měla konat v sobotu 13. září 1980 v Drslavicích. Jiřího pozvání přijal, protože nemohl odmítnout přání svého kamaráda. Do Drslavic přijel o půl šesté odpoledne. Hostina se konala v klubovně místní organizace SSM, která sousedí s pohostinstvím. V klubovně bylo přítomno asi 16 až 18 lidí. Oslava probíhala jako obvykle při takových příležitostech. Jenže věc měla háček. Místnost, ve které se nacházeli, byla klubovna místní organizace SSM a na stěně visel obraz prezidenta republiky G. Husáka a vlajka SSM. Tyto předměty chtěli prozatím uklidit, aby stěna za nimi byla pro fotografování prázdná. Aby se mohly předměty uklidit, musely být pochopitelně vzaty do rukou, a jak už [to] bývá u fotografů – když začnou fotografovat, pak fotografoují všechno. Na snímcích se tedy ocitli jednotlivci i celá skupina s obrazem prezidenta republiky. Snímky však vznikly naprosto bez úmyslu znevažovat tohoto veřejného činitele. Obraz s vlajkou byly uklizeny a fotografovalo se dál. [...] Jirka odcházel ve 20 hodin. Vracel se totiž domů. Oslava pokračovala až do pozdních večerních hodin...

Potud událost.

Celý měsíc se nic nedělo, až pojednou na dny 18. a 19. října byli předvoláváni k informativním výsledkům účastníci oslavy: Bořánek, Bořánková, Binia, Švec, Holý, Sabolová, Brotan, Dostál, Fugl, Škoch – celkem deset lidí. Měli se dostavit do budovy Okresního soudu v Klatovech do kanceláří StB. Výsledky prováděli důstojníci Státní bezpečnosti v Klatovech: Václaviček, Korál, Štich a Jagr.

Podle informací, které nám byly podány, někteří vyslychaní uváděli, že obraz s prezidentem republiky měl údajně sejmout se stěny náš bratr Jiří. Proti tomu někteří jiní vůbec nevěděli, kdo obraz sejmul. Obraz byl snímán za účelem jeho uklizení, a proto je naprosto nesmyslné, aby se v tomto činu vidělo něco jiného. K tomu dodáváme, že po zmíněném fotografování, které proběhlo během uklizení, byl obraz položen za skříň. Po skončení oslavy byl obraz znovu pověšen na původní místo.

Při jednom informativním výsledku měl důstojník StB Václaviček říci, že kdyby při oslavě nebyl Jiří Černega, tak se to maximálně dostalo před komisi národního výboru. Dále měl říci, že jim jde vlastně jen o Černegu, že čekali na jeho chybný krok a že z toho bude soud, aby ho konečně dostali. [...] Toto sdělení není smyšlené, neboť se jeden z vyslychaných za ně zaručil.

Po informativních výsledcích následovala týdenní přestávka. Avšak v pondělí 27. října přijeli do Klatov příslušníci StB z Plzně. Byl to důstojník Chalupa a ještě jeden, jehož příjmení neznáme. K výsledkům do kanceláří StB v budově Okresního soudu bylo předvoláno celkem 6 lidí: Bořánek, Binia, Švec, Holý, Dostál a Fugl.

Státní bezpečnost chtěla vědět totéž jako při informativním výsledku, jenže ve skutečnosti šlo o výpověď svědků – jak bylo vyslychaným řečeno. Jen z domyslu bylo možné vyvodit, že vyslychaní mají svědčit vlastně proti našemu bratřovi Jiřovi. Náš bratr ještě o ničem nevěděl. Nebyl do té chvíle ani vyslychán, ani stíhán pro spáchání nějakého trestného činu. Všechno bylo pod pokličkou.

Dodatečně jsme si udělali obrázek: po celou dobu od 18. října (nebo snad už od 13. září) byl sbírán tzv. usvědčující materiál proti našemu bratrovi...

Teprve 3. listopadu byl náš bratr Jiří Černega předvolán do Klatov k informativnímu výslechu, který se týkal zmíněné události ze dne 13. září tohoto roku. Od té chvíle jsme bratra neviděli. Ve středu 5. listopadu jsme se dodatečně dověděli ze sdělení Krajské prokuratury v Plzni, že byl už 3. listopadu odvezen do Věznice MS v Plzni na Borech pro trestný čin hanobení republiky a jejího představitele podle § 103 tr. z.

Podle oznámení obhájce JUDr. D. Šilipa [správně Štillipa] z advokátní poradny v Sušici, kterého si náš bratr sám zvolil, se jedná pouze o podezření z trestného činu dle § 103 tr. z., tj. snížení vážnosti prezidenta republiky.

Předkládáme proto případ našeho bratra Jiřího Černegy veřejnosti, neboť jsme přesvědčeni, že skutková podstata tohoto činu, z jehož spáchání je podezříván, se nenaplnila. Jiří Černega je držen ve vazbě zcela neprávem! Jsme dále přesvědčeni, že v tomto případě, jelikož není zcela nic prokázáno, se jedná zatím o víc než trapné nedorozumění.

Pokud by ovšem státní orgány trvaly na vyšetřovací vazbě a soudním projednávání, pak by to bylo možno označit za další křiklavý příklad diskriminace signatáře Charty 77. Křiklavý proto, když se uvází, pod jakou záminkou byl dotyčný zadržen. Nikdo z ostatních účastníků není ve vazbě, ač byli všichni na zmíněné oslavě přítomni a na všech akcích se podíleli společně – a z toho opět plyne, že se u Jiřího Černegy ve skutečnosti nejedná o spáchání trestného činu snížení vážnosti prezidenta republiky, ale o to, že jmenovaný je stíhán pro svou angažovanost ve hnutí Charta 77, které se dovolává dodržování lidských práv.

Žádáme okamžité propuštění Jiřího Černegy, kterého osobně známe, a tudíž nevěříme, že by se dopustil takového trestného činu, ze kterého je podezříván. V případě, že by se tak nestalo, museli bychom se obrátit na Madridskou konferenci, kde se mimo jiné bude projednávat dodržování lidských práv ve všech zúčastněných zemích.“ Text je uložen in: LP, Sb. VONS, inv. č. 59, sign. IV/2, kart. 18.